

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 18852
Tarih : 03.07.2026

46480

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Erzurum Milletvekili

Anayasa'nın 2'nci maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğu belirtilmiş; 10'uncu maddesinde herkesin kanun önünde eşit olduğu, devlet organlarının bütün işlemlerinde eşitlik ilkesine uygun hareket etmekle yükümlü bulunduğu hüküm altına alınmıştır.

Anayasa'nın 42'nci maddesi ise "Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz." hükmünü amirdir. Eğitim hakkı yalnızca okula kayıt olabilme hakkını değil, eğitime fiilen erişebilmeyi, sınavlara katılabilmeyi ve öğrenimini sürdürebilmeyi de kapsamaktadır.

Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Ek 1 No'lu Protokol'ün 2'nci maddesi eğitim hakkını güvence altına almakta; Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi de devletlere eğitim hakkını koruma ve bu hakka yönelik ölçüsüz müdahaleleri önleme yükümlülüğü yüklemektedir.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un temel yaklaşımı da, tutuklu ve hükümlülerin eğitim faaliyetlerinden mümkün olduğunca yararlandırılmasıdır. Tutukluluk, mahkûmiyet anlamına gelmediği gibi, kişinin temel hak ve özgürlüklerini ortadan kaldıran bir tedbir de değildir. Tutuklama yalnızca kişi hürriyetini sınırlayan geçici bir koruma tedbiridir. Bu nedenle eğitim hakkına yönelik müdahalelerin ancak zorunlu ve ölçülü olması mümkündür.

Nitekim bugüne kadar birçok üniversitede tutuklu öğrencilerin jandarma refakatiyle kampüse götürülerek sınavlara katılımının sağlandığı veya gerekli idari tedbirlerin alınarak eğitim haklarının korunabildiği bilinmektedir.

Buna karşın İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Mühendisliği ile Deniz Ulaştırma ve İşletme Mühendisliği Bölümleri İngilizce Hazırlık Programı öğrencileri olan iki öğrenci, 26 Şubat 2025 tarihinde gözaltına alınmış, 28 Şubat 2025 tarihinde tutuklanmış ve yaklaşık yedi ay tutuklu kaldıktan sonra 4 Eylül 2025 tarihinde tahliye edilmiştir.

Öğrenciler tutuklu bulundukları süre içerisinde İngilizce hazırlık yeterlilik sınavlarına katılabilmek amacıyla hem Cumhuriyet Başsavcılığına hem ceza infaz kurumu idaresine hem

de İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğüne başvurmuş; cezaevinden dilekçeler göndermiş; sınav haklarının korunmasını talep etmiştir.

Ancak söz konusu başvuruların tamamı reddedilmiş; üniversite, cezaevine öğretim elemanı gönderemeyeceğini belirtmiş, öğrencilerin jandarma refakatiyle üniversitede sınava alınması yönündeki seçenek de değerlendirilmemiş ve bu konuda hukuki bir gerekçe ortaya konulmamıştır.

Tahliyelerinin ardından üniversiteye başvuran öğrenciler, hazırlık sınavlarına katılmadıkları gerekçesiyle ilişkilerinin kesildiğini öğrenmiştir. Oysa öğrencilerin sınava katılamamasının nedeni kendi kusurlarından değil, devletin gözetim ve denetimi altında bulundukları tutukluluk sürecinden kaynaklanmaktadır.

Üstelik kayıt silme işleminin öğrencilere usulüne uygun biçimde tebliğ edilmediği; öğrencilerden birine hiçbir bildirim yapılmadığı, diğer öğrenciye ise yalnızca elektronik posta yoluyla bilgi verildiği ifade edilmektedir.

Daha da önemlisi, öğrenciler tahliyelerinden sonra haklarında beraat kararı verilmesine rağmen sınav hakları iade edilmemiş; eğitimlerine devam edebilmeleri için herhangi bir idari çözüm de üretilmemiştir.

İddialara göre benzer hukuki durumda bulunan başka üniversite öğrencileri eğitim hayatlarına devam edebilmiş, yalnızca iki İstanbul Teknik Üniversitesi öğrencisi bu uygulamayla karşı karşıya kalmıştır. Eğer bu iddialar doğruysa, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde güvence altına alınan eşitlik ilkesinin ihlali yanında eğitim hakkına yönelik ölçüsüz ve ayrımcı bir uygulama söz konusu olacaktır.

Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında da temel haklara yönelik sınırlamaların meşru amaç taşıması, zorunlu olması ve ölçülülük ilkesine uygun bulunması gerektiği açıkça ortaya konulmaktadır. Devletin gözetimi altındaki bir kişinin eğitim hakkını kullanamaması nedeniyle okuldan ilişkisinin kesilmesi; ardından beraat etmesine rağmen bu mağduriyetin giderilmemesi, hukuk devleti ilkesi bakımından ciddi tartışmaları beraberinde getirmektedir.

Bu çerçevede ;

1. 2020-2026 yılları arasında tutuklu veya hükümlü olduğu hâlde üniversite sınavlarına jandarma refakatiyle katılması sağlanan öğrenci sayısı kaçtır?
2. Aynı dönemde sınava katılma talebi reddedilen öğrenci sayısı kaçtır? Ret gerekçeleri nelerdir?
3. Tutuklu öğrencilerin üniversite sınavlarına katılımına ilişkin YÖK tarafından hazırlanmış bağlayıcı bir usul veya uygulama birliği bulunmakta mıdır?
4. İstanbul Teknik Üniversitesi'nin söz konusu iki öğrencinin sınav taleplerini reddetmesine ilişkin YÖK'e herhangi bir bildirim yapılmış mıdır?
5. Öğrencilerin sınava alınmamasına ilişkin hukuki gerekçe nedir?
6. Jandarma refakatiyle sınava katılım seçeneği neden uygulanmamıştır?
7. Üniversitenin öğrencilerin kayıtlarını silmeden önce eğitim hakkını koruyacak alternatif yöntemleri değerlendirdiğine ilişkin herhangi bir tespit veya belge bulunmakta mıdır?
8. Kayıt silme işlemlerinin usulüne uygun şekilde tebliğ edilmediği iddiaları hakkında herhangi bir idari inceleme başlatılmış mıdır?

9. Haklarında daha sonra beraat kararı verilen bu öğrencilerin sınav haklarının iadesi ve eğitimlerine kaldıkları yerden devam edebilmeleri için YÖK tarafından herhangi bir girişimde bulunulacak mıdır?
10. Aynı hukuki durumda bulunan diğer üniversite öğrencilerinin eğitim hakları korunurken yalnızca iki İstanbul Teknik Üniversitesi öğrencisinin okuldan ilişkisinin kesildiği iddiası araştırılmış mıdır?
11. Bu olay hakkında YÖK tarafından İstanbul Teknik Üniversitesi nezdinde herhangi bir denetim veya inceleme yapılmış mıdır?
12. Eğitim hakkının fiilen kullanılmasını engelleyen bu uygulamanın Anayasa'nın 2, 10 ve 42'nci maddeleri ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmeleri karşısında Bakanlığınızın hukuki değerlendirmesi nedir?
13. Benzer mağduriyetlerin tekrar yaşanmaması amacıyla tutuklu öğrencilerin sınav haklarını güvence altına alacak yeni bir idari düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?
14. Haklarında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunmayan, sonradan beraat eden öğrencilerin tutukluluk sürecinde kullanamadıkları sınav haklarının telafisine yönelik bir düzenleme yapılması düşünülmekte midir?